

מדינת ישראל

מיכה לינדנשטראוס

מבקר המדינה

ונציב תלונות הציבור

הנדון: הפרטת "עשות אשקלון"

בעקבות ישיבת הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת מיום 27.9.05, שבה נדונה בקשה לחוות דעת מבקר המדינה על הפרטת תעש - "עשות אשקלון", ובהתאם להחלטת הוועדה, נבדק ביסודיות ובקפידה תהליך ההפרטה. עובדי משרד מבקר המדינה עיינו במסמכים ובהתכתבויות שונות שבין גורמים רלוונטים לתהליך ההפרטה, וקיימו פגישות עם נציגי רשות החברות הממשלתיות, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, נציגי משרד הביטחון, נציגי תעש, נציגי "עשות אשקלון", מר אברהם בורג, מר רונן טבקול, מר אביב אלגור ובאי כוחם, נציגי ועד עובדי "עשות אשקלון" שטענו לזכויות העובדים, נציגי חברת "הארגז בע"מ" ונציגי החברות שהעריכו את שווי החברה.

חלק ניכר מהמימון (50% מחלקו של מר אברהם בורג, שהם כ-36% מכלל העסקה) לרכישת מניות "עשות אשקלון", במסגרת ההפרטה, מקורו בהלוואה שמעמידים ה"ה איאן דיוויס ואביב אלגור לרשות מר אברהם בורג, המהווה חלק מהקבוצה הזוכה, ושהחברה שבבעלותו אמורה לשלם ב-51% מהון המניות של "עשות אשקלון". נגד ה"ה דיוויס ואלגור תלוי ועומד כתב אישום בעבירות לפי חוק העונשין (קבלת דבר במרמה ורישום כוזב במסמכי תאגיד) וחוק ניירות ערך (הכללת פרט מטעה שיש בו כדי להטעות משקיע סביר). בשלב הראשון של תהליך ההפרטה הם עמדו בראש אחת מהקבוצות הפונות, ונקבע, כי אם יוגש כתב אישום נגדם, לא יוכלו לרכוש את החברה. לאחר מכן הם פרשו מהתהליך.

עלתה אפוא השאלה, האם מי שנקבע לגביו שלא יוכל להיות רוכש של חברה ממשלתית ציבורית בהפרטה, יכול להיות מממן של חלק ניכר מעסקת הרכישה. רשות החברות דנה בעניין ולא מצאה תשתית עובדתית או משפטית לסרב לבקשת מר אברהם בורג בנדון, ובלבד שיתקיימו תנאים שימנעו כל זיקה לניהול או לשליטה בחברה או להעברת האחזקות לה"ה אלגור ודיוויס, תנאים המכונים "חומות סיניות".

אני סבור, כי גישה זו מעוררת שאלות עקרוניות ומעשיות, המתייחסות להיבטים ערכיים, כלכליים, משפטיים ומוסריים והשלכות ציבוריות נכבדות. לאחר שעיינתי בחומר שנאסף, הגעתי לכלל מסקנה, כי שאלה זו, שהיא לב העניין, לא נדונה ולא לובנה די הצורך על ידי הרשויות

הנוגעות בדבר, לרבות הדרג המיניסטריאלי. בכך לדעתי נפל פגם משמעותי, שראוי לתקנו לפני סיום תהליך הרכישה.

מן הראוי, שכלל הגורמים הנוגעים בדבר ברשות המבצעת, לרבות ועדת השרים לענייני הפרטה, היועץ המשפטי לממשלה והרשות לניירות ערך יידרשו בדחיפות לשאלות האמורות. זאת, תוך בחינה מפורטת, ברמה העקרונית והעובדתית כאחד, ומתן חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה בנושאים המצוינים לעיל. מן הראוי, שהדיון יתקיים בפן הערכי ובפן הקונקרטי.

לכן, אני מציע לוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת להעביר את הנושא של רכישת מניות "עשות אשקלון" לגורמים המתאימים ברשות המבצעת, על מנת שאלו ידונו ויכריעו בשאלות האמורות, ובהקדם האפשרי. תהליך הרכישה של מניות "עשות אשקלון" יעוכב, על כן, עד להכרעה בשאלות דלעיל. אין, כמובן, בדברים אלו, כדי למנוע מהגורמים המתאימים ברשות המבצעת, על פי שיקול דעתם, להתייחס לשאלות הראויות לדעתם לבדיקה ולעיון בעסקה זו.

עלי לציין ולהדגיש כאן, כי עמדת מבקר המדינה מקובלת על היועץ המשפטי לממשלה. לאחר שהוצגה לו עמדתי כמפורט במכתב זה, הודיעו היועץ המשפטי לממשלה במכתבו אלינו מיום 24.11.05 כדלהלן: "מקובלת על היועץ המשפטי לממשלה עמדתו של מבקר המדינה, כי במקרה דנן מן הראוי שכלל הסוגיות הרלוונטיות באשר למכירת מניות המדינה בחברה זו, בנסיבות המיוחדות שהתעוררו, תעלנה לדיון בוועדת השרים להפרטה".

היועץ המשפטי גם מציע, כי "לקראת הדיון [בוועדת השרים], יוגשו חוות הדעת הרלוונטיות באשר לכלל העובדות והשאלות המתעוררות במקרה זה, ובכלל זה חוות דעת של רשות החברות הממשלתיות בסוגיות הכלכליות והמשפטיות. מוצע כי הוועדה אף תשמע את עמדתו של יו"ר הרשות לניירות ערך בעניין זה".

היועץ המשפטי לממשלה מסיים את מכתבו למבקר המדינה כדלקמן: "לסיום, אף היועץ המשפטי לממשלה שותף למסקנת מבקר המדינה כי במקרה מיוחד זה נכון יהיה שוועדת השרים לענייני הפרטה תקיים את הדיון הנדרש, ותשקול את כל השיקולים הרלוונטיים הנוגעים להפרטת חברת עשות אשקלון, לרבות הנושאים המפורטים במכתב [מבקר המדינה]".

אוסף כאן, כי על מנת שהתמונה תהיה שלמה והוגנת שלח משרד מבקר המדינה את טיוטת המכתב גם לעיון המעורבים ולתגובותיהם. ההתייחסויות המפורטות מצורפות למכתב זה. להלן עיקריהן:

תעש ו"עשות אשקלון" השיבו, כי אין להם הערות למכתב, כיוון שאינו מתייחס לפעולותיהן.

רשות החברות הממשלתיות השיבה, בין השאר, כי פעלה על פי כל הכללים ולפי הוראות כל דין; הרשות מילאה את תפקידה וחקרה, בדקה והתמודדה עם שאלת המימון; ועדת השרים לענייני הפרטה איננה הסמכות לניהול בפועל של הליכי הפרטה; ובמכתב שנשלח לתגובתה יש פגיעה קשה ברשות ובנושאי המשרה בה.

משרד הביטחון השיב, בין השאר, כי הדרג המיניסטריאלי במשרד הביטחון דן בנושאי ההפרטה ועודכן גם בסקירה מפורטת, שבה פורטו כל ההיבטים הקשורים להפרטת "עשות אשקלון".

ב"כ של מר אברהם בורג השיב, בין השאר, כי "נדמה לנו, כי המסקנות העולות [מהמכתב] נעוצות בליבון מוטעה של העובדות"; וכי הפניית המשך הטיפול לרשויות לליבון שאלות עקרוניות ומעשיות תגרור סחבת בלתי נסבלת שמשמעותה מכת מוות לחברה, וגרימת נזקים חמורים וקשים למממנים ולעובדיה. ב"כ של מר רונן טבקול השיב, בין השאר, כי מרשיו עשו כל שלא ידם לשמור על תקינות ההליך.

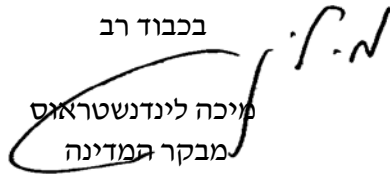
ב"כ של ה"ה אביב אלגור ואיאן דיוויס השיב, בין השאר, כי הרשויות הרלוונטיות שקלו, דנו וליבנו, ביסודיות, את השאלה הנדונה, וגיבשו הסדר ראוי המאזן נכונה ותוך מתן משקל הולם בין האינטרסים השונים; לפיכך המסקנה העולה מהמכתב שגויה.

ועד עובדי "עשות אשקלון", מפעל שבו מועסקים כ-400 עובדים, הדגיש וחזר והדגיש בפנינו, כי בעסקה לא נשמרו האינטרסים של העובדים כנדרש.

תגובת היועץ המשפטי לממשלה הוזכרה לעיל.

לסיכום: דעתי היא, כי תהליך הרכישה של מניות "עשות אשקלון" יעוכב עד להכרעה בשאלות שהועלו במכתב זה.

בכבוד רב
מיכה לינדנשטראוס
מבקר המדינה

ג' בכסלו התשס"ו

4 בדצמבר 2005